

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
Slovenian Forestry Institute
Večna pot 2, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel: + 386 01 200 78 00 / fax: + 386 01 257 35 89

Poročevalska, diagnostična in prognostična služba za varstvo gozdov
Gozdarski inštitut Slovenije in Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, BF
Večna pot 2
1000 Ljubljana

V Ljubljani, 16. 6. 2009
Dok. št.: _____

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Murska Sobota
Vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov Drago Trajber
Arhitekta Novaka 17
9000 Murska Sobota

Toča močno poškodovala sadike gorskega javorja in topola v gozdnih drevesnicah v GGO Murska Sobota v letu 2008

Dne 11. junija 2009 ste nam v Laboratorij za varstvo gozdov dostavili vzorce sadik gorskega javorja (*Acer pseudoplatanus* L.) in topola (*Populus* sp.). Želeli ste pridobiti diagnozo vzroka sušenja sadik.

Vzorec sadik gorskega javorja je bil sestavljen iz 17 enot (cele rastline s koreninami vred). Vse sadike gorskega javorja so imele zgornjo polovico glavnega poganjka drastično poškodovano zaradi toče (slika 1). 15 sadik gorskega javorja je odmrlo do koreninskega vratu oz. nekoliko nad tlemi (slika 2). Dve sadiki sta se posušili v celoti s koreninami vred. Sadikam gorskega javorja z živimi koreninami so začeli odganjati novi poganjki tik pod odmrlim delom (slika 2). Odmiranje sadik je potekalo od zgoraj navzdol, kar nakazuje na pomanjkanje vode. Toča je odprla številne rane na glavnem poganjku. Skozi rane so sadike hitreje izgubljale vodo, kar je bil razlog za upad vodnega potenciala in začetek sušenja sadik. Manjše rane so se zarasle, večje so ostale odprte. Skozi rane so imele prosto pot številne glive, ki imajo v tem primeru sekundarno vlogo in jih zaradi tega nismo določevali.

Vzorec sadik topola je bil sestavljen iz 9 enot in sicer iz celih rastlin skupaj s koreninami. Vse sadike topola so imele zgornjo tretjino glavnega poganjka močno poškodovano zaradi toče (slika 3). Manjše rane so sadike uspele zarasti, večje rane so ostale odprte. Skozi rane so topolove sadike hitreje izgubljanje vodo kar je vodilo v padec vodnega potenciala in začetek sušenja sadik. Sadike so se sušile od zgoraj navzdol: ena sadika se je popolnoma posušila, tri sadike so se posušile do 30–50 cm nad tlemi, dve so odmrle do koreninskega vratu (slika 4), trem sadikam se je posušila zgornja tretjina poganjka. Na dveh sadikah smo opazili nekroze v koreninskem predelu (slika 5). Na dveh sadikah so bile izletne odprtine kozlička (slika 6). Primarni vzrok sušenja topolovih sadik je sušenje zaradi poškodb po toči. Sekundarno so se na sadikah razvile mnoge glive zajedavke, ki jih nismo določili.

Predlog ukrepanja: ker ima večina sadik gorskega javorja in topola še zdrave korenine in sadike odganjajo nove poganjke, je ena od možnosti, da sadike vzdržujemo z obžetvijo naslednjih pet let. Predlagamo, da se izvede kalkulacijo ekonomske upravičenosti obžetve, ki jo primerjamo z odstranitvijo starih, nabavo novih sadik in ponovno saditvijo. Kakšna je pot tretiranja sadik naprej, se naj odloči na podlagi rezultata kalkulacije stroškov.

Ostali podatki o sadikah:

- sadike gorskega javorja: nabava pri gozdni drevesnici Semesadike Mengeš d.d., enota Tišina, saditev v mesecu marcu, količina: 10.000 kosov, posajena po celotnem GGO Murska Sobota, vzorci topolovih sadik odvzeti v KE Radenci, KO Šratovci;
- sadike topola: nabava pri GLG Murska Sobota d.o.o., topolova drevesnica Ižakovci, količina: 3000 kos, posajeno v marcu 2009, vzorci sadik topola iz KO Šratovci, posajeno ob reki Muri.

Slika 1: Toča je drastično poškodovala glavne poganjke gorskega javorja v gozdni drevesnici v Tišini v letu 2008. Manjše poškodbe zaradi toče so sadike uspele zarasti, večjih ran pa ne.

Slika 2: Sadike gorskega javorja so se sušile od zgoraj navzdol. Večina sadik se je posušilo do koreninskega vratu. Korenine so bile še žive. Sadike z živimi koreninami so odganjale tik pod odmrlim delom.

Slika 3: Sadike topola iz topolove drevesnice v Ižakovcih je toča izredno močno poškodovala v letu 2008

Slika 4: Odmiranje–sušenje topolovih sadik je potekalo od zgoraj navzdol po glavnem poganjku. Večina sadik je odmrlo do koreninskega vratu ali nekoliko nad tlemi.

Slika 5: Dve sadiki od devetih sta imeli nekrozi v koreninskem predelu

Slika 6: Na dveh sadikah topola od devetih sta bile tudi izletni odprtini kozlička

Potrebno je poudariti, da so topolove sadike izredno občutljive na pomanjkanje vode. Zato je potrebno narediti vse, da se prepreči padec turgorja. Pomembno je tudi, da se sadike škropi s fungicidi takoj po toči. Pri oddajanju sadik iz drevesnice je sadike potrebno ponovno prekriti s fungicidi.

Uporabljeni viri

Maček J. 2008. Gozdna fitopatologija. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, Zveza gozdarskih društev Slovenije - Gozdarska založba: 448 str.

Sestavil:
dr. Nikica Ogris

Vodja PDP službe:
doc. dr. Dušan Jurc

V vednost:

- Zavod za gozdove Slovenije, Centralna enota, Marija Kolšek, Večna pot 2, 1000 Ljubljana
- Gozdarska knjižnica